

ÅRSPLAN 2017/2018

FOR

BARNEHAGEN:

Bakkebygrenda barnehage er en en-avdelings privat barnehage. Den ble startet 01. august 1988. Bygget vi nå er i stod ferdig i 1993.

Adresse: Bakkebygrenda barnehage
Fresjeveien 10
3257 Larvik

Telefon: 33 18 70 44

Mail: bakkebyg@online.no

Hjemmeside: www.bakkebygrenda.com.

Konto nr.: 2440.05.07992

Org. nr.: 971486945

Eiere: Barnehagen eies og drives av Bakkebygrenda foreldrelag. Den drives i samsvar med "Lov om barnehager".

Priser: Makspris er kr 2730 for 100 % plass. Kostpenger er 200 kr i måneden.

Åpningstider: Kl. 07.00 til 16.30

1. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG:

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er - i samarbeid og forståelse med hjemmet - å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng.

Vi skal møte enkeltindividets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse - og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet. Dette er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

BARN OG BARNDOM:

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi gjennom å bidra til at alle barn barnehagen skal få oppleve trygghet, trivsel, samhold og lek. Barnehagen skal bidra til å danne et godt grunnlag for livslang læring og en aktiv deltakelse for barna i et demokratisk samfunn. Vi skal bidra til at alle barna får ta del i og medvirke i fellesskap, utvikler et positivt forhold til seg selv og en tro på egne evner. Dette er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.

DEMOKRATI:

Vi i Bakkebygrenda barnehage jobber aktivt for at alle barn skal få oppleve demokratisk deltagelse gjennom et fellesskap. Barna skal få mulighet til å være aktive bidragsytere til det som skjer i barnehagen, og på den måten få medvirke til barnehages innhold gjennom sine ytringer og deltagelse - og de skal bli hørt. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltagelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsmåte, -evner og språklige ferdigheter.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT:

I Bakkebygrenda barnehage har vi et stort mangfold som vi skal vise respekt for. Vi vil jobbe for at barna skal få oppleve og erfare at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. De tre første månedene av et nytt barnehageår fokuserer vi på temaet: **«Meg selv, familien min, samhold og vennskap»**. Barnehagen skal gi barna noen felles erfaringer, og på den måten synliggjøre verdien av et fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære noe av hverandre, og fremme og støtte barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er.

LIKESTILLING OG LIKEVERD I BARNEHAGEN:

Barnehagen bidrar i danningen av barnas verdier som de tar med seg videre i livet. Vi vil fokusere på at alle barna skal møtes som likeverdige individer - uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, etnisitet, sosial status, språk og religion. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering. Alle barn er unike og verdifulle som mennesker, og de skal møtes med respekt og anerkjennelse.

Personalet i barnehagen skal være bevisste på sine egne holdninger, og til samfunnets forventninger til gutter og jenter. Likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles på en naturlig og helhetlig måte i barnehagens innhold og oppgaver. Gutter og jenter skal ha like forutsetninger og valgmuligheter. Dette er noe som formidles til barna i hverdagen. Jenter og gutter skal bli sett og hørt på samme måte. Vi skal oppfordre barna til å delta i alle typer lek, uavhengig av kjønn. Personalet skal være bevisste på å ikke kjønnsbestemme farger, klær, leker og lignende.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING:

Vi i Bakkebygrenda barnehage jobber for at barna skal lære å ta vare på seg selv og hverandre. Barna skal få erfaring med å gi omsorg, og ta vare på omgivelsene og naturen. Barna skal få erfaring med ulike naturopplevelser og de skal bli kjent med naturens mangfold. Barnehagen skal bidra til at barna opplever en tilhørighet til naturen.

Vi er opptatt av at barna får en forståelse av at søppel ikke hører hjemme i naturen, men at den skal kastes i egnede beholdere.

Barnehagen skal være med på å legge barnas grunnlag for å utvikle evne til å tenke selvstendig, handle etisk og vise solidaritet - og bidra til en begynnende forståelse for at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

LIVSMESTRING OG HELSE:

Barnehagen har et ansvar for å fremme barns fysiske og psykiske helse gjennom å bidra til at de opplever trivsel, vennskap, livsglede og mestring - og på den måten opparbeider en følelse av egenverd. Vi i Bakkebygrenda barnehage skal jobbe aktivt for å forbygge krenkelser og mobbing (Bakkebygrenda barnehage sin handlingsplan mot mobbing). Barnehagen skal være et trygt og godt sted å være - et sted hvor barna tør å prøve ut ulike sider ved lek, samspill, fellesskap og vennskap - og hvor de tør å utfordre sine egne grenser.

Vi vil jobbe for å fremme barnas bevegelsesglede og motorisk utvikling gjennom å legge til rette for lek og ulike fysiske aktiviteter som er tilpasset barnets alder og utvikling. Vi har sammensatte lekegrupper på tvers av alder i løpet av barnehagedagen, slik at alle barn kan få oppleve mestring.

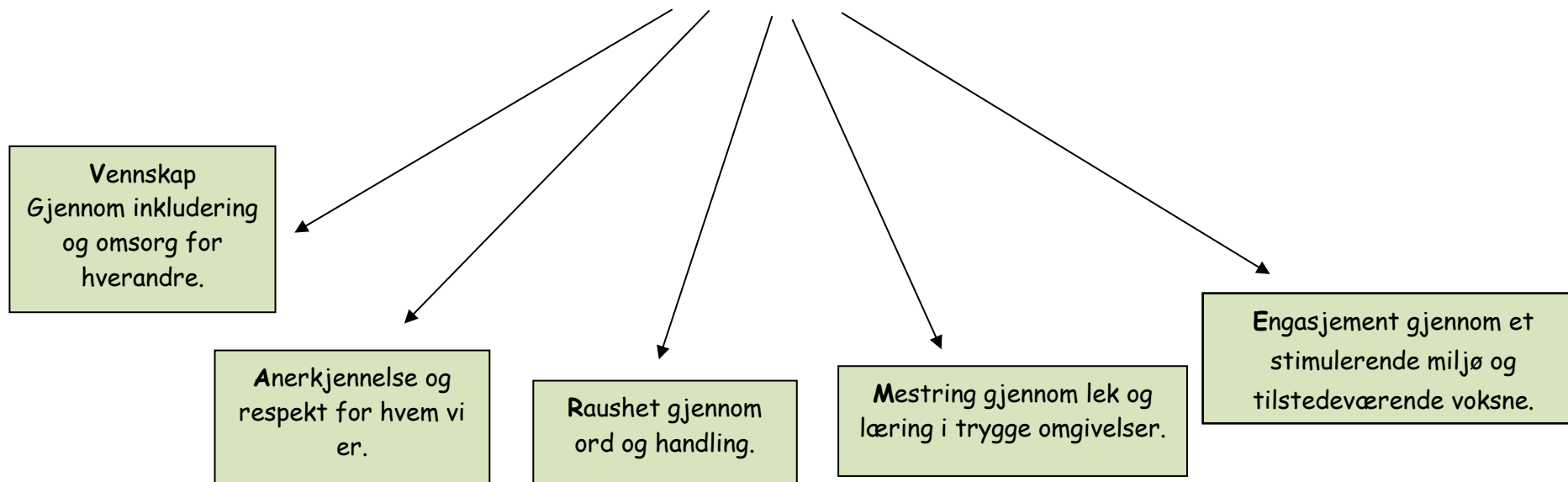
I barnehagen skal vi gi barna et godt grunnlag for å utvikle matglede og gode helsevaner, bl.a. ved å ha et daglig smøremåltid. Vi har også «Ukas smak» en gang i uka, hvor barna får delta i enkel matlaging og smake på ulike matretter. Vi forholder oss til de nasjonale retningslinjene for mat, måltider og kosthold i barnehagen. Barnehagen skal også gjennom hverdagen legge til rette for at barna skal få oppleve ro, hvile og avslapping. I en hektisk barnehagehverdag er det viktig at barna får mulighet til å roe ned kroppen. Vi tenker at dette blant annet kan gjennomføres som en del av avslutningen på samlingsstunden, før lunsjmåltidet.

Personalet i Bakkebygrenda bhg skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. Barnehageloven § 22. Ved nyansettelser skal dette gjennomgås med styrer.

Ut fra verdigrunnlaget i R-17 har vi utarbeidet en visjon og verdier for vår barnehage:

Bakkebygrenda barnehage SA- stedet vi leker og lærer med glede

I Bakkebygrenda barnehage skal alle bli møtt med VARME og få oppleve:

2. ANSVAR OG ROLLER:

Eiere:

Barnehagen eies og drives av Bakkebygrenda foreldrelag.

Foreldrerådet:

Består av foreldre/foresatte til alle barna med plass i barnehagen. Deres viktigste oppgave er å sikre et godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. (nedfelt i barnehageloven §4)

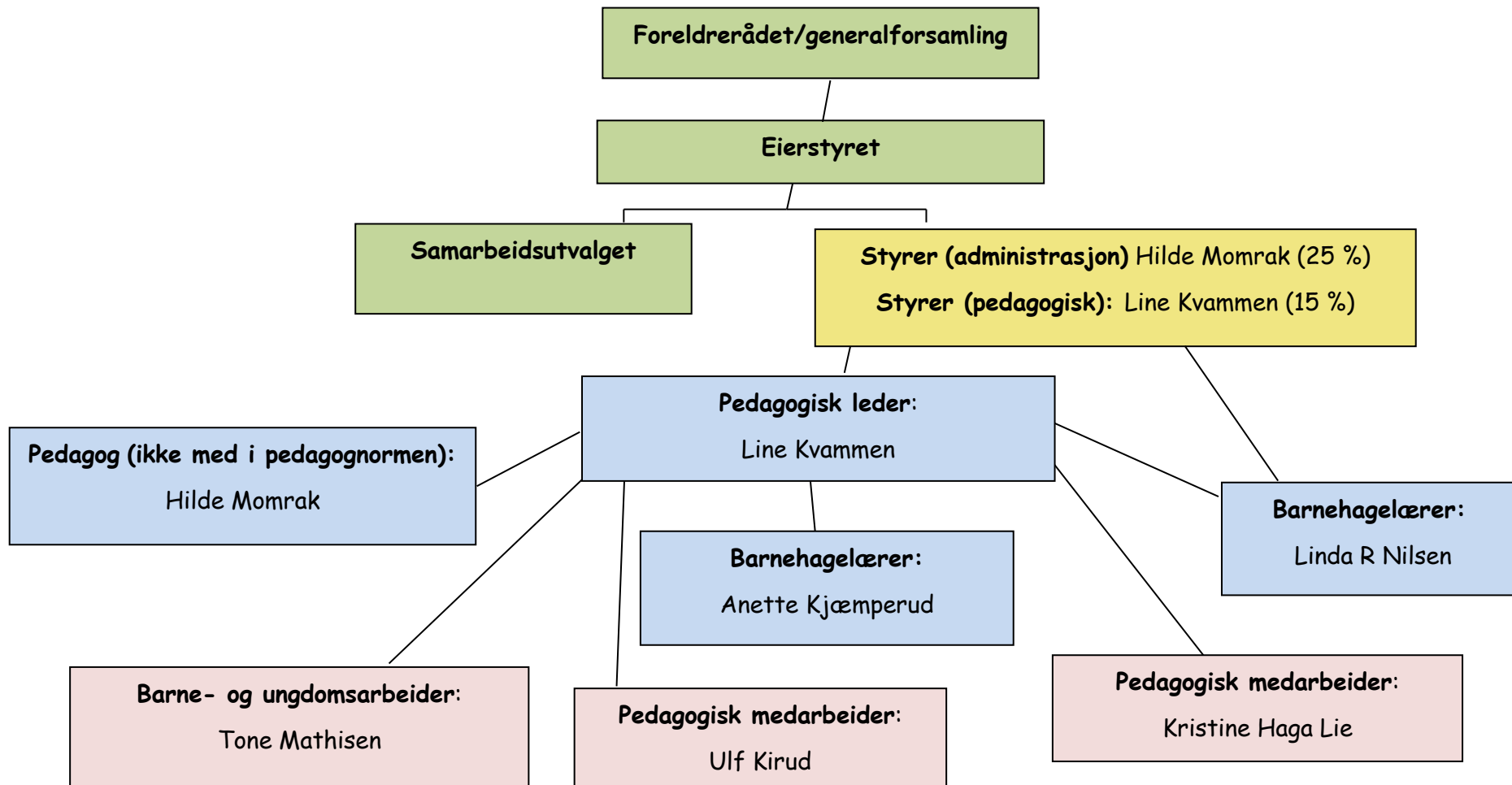
Eierstyret:

Består av 4 foreldre/foresatt og styrer. Barnehagestyret skal lede og føre tilsyn med at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og vedtekter, samt årsmøtets beslutninger.

Samarbeidsutvalget:

Består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen. Samarbeidsutvalget skal være et organ som gir råd, skaper kontakt og er samordnende i saker som berører barnehagen. Det er samarbeidsutvalget som skal godkjenne årsplanen.

ORGANISASJONSKART OVER BAKKEBYGRENDA BARNEHAGE SA 2017/2018

3. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD:

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg:

Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, lek, glede og mestring. Det er personalets ansvar for å få til dette på en god måte.

Hvordan?

- Vi skal ivareta barnas behov for både fysisk og psykisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile.
- Vi skal legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre.
- Vi skal sørge for at alle barna opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen.
- Vi skal møte alle barna med åpenhet, varme og interesse, og vise omsorg for hvert enkelt barn.
- Vi skal være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet.
- Vi skal støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.
- Vi skal bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek:

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til å gi rom for ulike typer lek, både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn opplever glede, humor, spenning og engasjement gjennom ulike former for lek - alene og i samspill med andre.

Hvordan?

- Leken skal ha en framtrædende plass i barns liv i barnehagen
- Leken har stor egenverdi, det er en grunnleggende side ved barnekulturen
- Leken skal også være en grunnleggende livs- og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom

- Leken har en rekke uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder og kulturelle forskjeller
- I leken legges grunnlag for barns vennskap med hverandre
- Alle barn skal få delta i lek og få oppleve vennskap, noe som er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen. I leken dannes grunnlaget for læring og sosial kompetanse.
- Barn lærer seg og utvikler en sammensatt kompetanse gjennom lek. De later som, de går inn i en forestillingsverden, de tar andre roller og gir form til tanker og følelser
- Barn leker med utgangspunkt i sine opplevelser, sin nysgjerrighet, sine evner og forutsetninger
- Personalet i barnehagen må til enhver tid være tilgjengelig for barna ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek.

Barnehagen skal fremme danning:

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen. Vi skal bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Vi skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktig for fellesskapet.

Hvordan?

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre, og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati. Vi skal, gjennom gode dannelsesprosesser, bidra til at barn er i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen, og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Barna må få utfordringer og muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter, og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg. Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling. Vi jobber kontinuerlig med ART, både i gruppe, men også som en helhet på avdelingen.

Barnehagen skal fremme læring:

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære, og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. De skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser

Hvordan?

- Vi som voksne må møte barns undring på en støttende, utfordrende og utforskende måte
- Være bevisste på at læring henger nøye sammen med lek, oppdragelse og omsorg
- Huske at barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer
- Ta barnas egne interesser og spørsmål på alvor, for dette bør danne grunnlaget for et aktivt og utviklende læringsmiljø i barnehagen. Barns medvirkning.
- Vi skal styrke og støtte opp om barns læring både i formelle og uformelle læringssituasjoner
- Personalet må dele av sin kunnskap, vise engasjement og oppfinnsomhet overfor barna
- Vi skal vektlegge en anerkjennende væremåte i møte med barns læring
- Personalets handlinger og holdninger er avgjørende for barns læring

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap:

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. Sosial kompetanse omfatter ferdigheter, kunnskap og holdninger som utvikles over tid, gjennom sosialt samspill med barn og voksne.

Hvordan?

Vi skal støtte barna i å ta andres perspektiv, reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger. Vi må støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, og legge til rette for at alle barna skal få oppleve vennskap. Vi skal hjelpe

barna til å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner. Vi skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre.

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk:

Barnehagen skal være bevisst på at all kommunikasjon og språk både påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna oppmuntres og støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk - også tegnspråk. Vi skal bidra til at språklig mangfold blir synliggjort og til en berikelse for hele barnegruppa.

Hvordan?

Personalet i barnehagen må være bevisst på sin rolle som språklig forbilde. Vi skal anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk, og støtte deres individuelle språkutvikling. Invitere barna til å aktivt delta i samtaler der de kan få fortelle, undre seg, reflektere, lytte og stille spørsmål. Vi skal være tilstede for barna, veilede dem når det er nødvendig, og være lyttende voksne! Vi snakker og kler handlingene med ord, og gjentar det barna sier med riktig ord og uttale - uten å korrigere barnet. Gjennom å benytte ulike sanger med og uten bevegelse, rim og regler, høytlesning, samlingsstund osv. oppøver barna en forståelse for språkets verdi. Språket utvikles ved å brukes i lek og i samspill med andre.

4. BARNS MEDVIRKNING

I følge rammeplanen skal alle barn få erfare at de har innflytelse på det som skjer i barnehagen. Vi i Bakkebygrenda barnehage mener at medvirkning handler om å anerkjenne barna for deres måte å være i verden på. Barna skal få støtte i å uttrykke seg, bli synlige og ha en virkning både i sosial sammenheng og når det gjelder barnehagens pedagogiske innhold. Det handler om å gi barna et rom - både i fysisk og psykisk forstand - for å uttrykke seg og virke/handle sammen med andre.

Personalet må bruke sin kompetanse og erfaring til å lytte til barna og forske på hva barn ønsker, vil, hva de er opptatt av og hva de mener - slik at barna får ta i bruk sitt fulle potensiale. Personalet må lære barna å kjenne og «være på leit» etter hva de uttrykker og ønsker. Det å kunne lese og tolke barna og være lydhør overfor hva de ønsker å formidle oss er en svært viktig del av jobben vår.

Barns mening og synspunkter skal alltid tas på alvor, og tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Vi lytter til barna og gir dem innflytelse på det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Barna får jevnlig mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Dette sikrer vi ansatte gjennom observasjon, samvær og samtaler med barna.

5. SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE:

Foreldresamarbeidet skal alltid ha barnas beste som mål, og barnehagen skal legge til rette for et godt foreldresamarbeid.

Foreldresamarbeidet skal skje både på individnivå - med foreldrene til hvert enkelt barn - og på gruppenivå. Den daglige kontakten i barnehagen er viktig for å formidle hvordan barnet har det både i barnehagen og hjemme. Vi i Bakkebygrenda barnehage vil jobbe aktivt for å opprette et samarbeid basert på tillit, trygghet, ærlighet og faglighet.

Vi ønsker at barn og foreldre skal oppleve et positivt møte med barnehagen hver dag. I følge rammeplanen skal barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Foresatte og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Foreldremedvirkning i barnehagens innhold og planer:

Lov om barnehager med rammeplanen understreker at barnehagen skal legge til rette for foresattes medvirkning. For å sikre samarbeidet med barnas hjem har vi et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. SU har møte fire ganger i året, der foresatte kan fremme saker i forkant. Sakene blir diskutert, og går deretter videre til eierstyret. SU skal hvert år godkjenne barnehagens årsplan. Dette skal gjøres ved utgangen av juni.

Barnehagen har foreldremøter to ganger i året, der barnets foreldre/foresatte også har mulighet til å medvirke i barnehagens planlegging. Foresatte har samtaler med pedagoger to ganger i året, hvor fokuset er på enkeltbarn og deres behov og ønsker. Den daglige kontakten med barnehagen er også svært viktig for samarbeid og medvirkning. Vi legger vekt på at bringe-hente-situasjonen er viktig for å utveksle informasjon om barnet

6. OVERGANGER:

Når barnet begynner i barnehagen:

Når et barn begynner i barnehage vil det føre til store endringer i barnets faste og kjente rammer og rutiner. Vi er opptatt av at både barn og foreldre skal føle seg trygge, og alltid bli møtt av kompetente, varme medarbeidere. For de yngste barna er trygghet og sikkerhet viktigst, og sist men ikke minst kvaliteten på relasjonen mellom barn og voksne. For små barn vil det si at de har nære relasjoner til de ansatte - og en trygg tilknytning til minst en av de ansatte i barnehagen. Dette er spesielt viktig i barnets tilvenningsperiode under oppstarten i barnehagen. Vi legger stor vekt på å få til en forutsigbarhet og stabilitet for barnet, som bl.a. faste rutiner og kjente ansatte i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med barnets foresatte legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Vi skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn. Når barnet begynner i barnehagen skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Overganger innad i barnehagen:

Bakkebygrenda barnehage er en liten barnehage med tett kontakt mellom barn og voksne både i inne- og utetiden. Vi er opptatt av at gode og faste rutiner er en trygghet for barna. Vi har daglig felles samlingsstund med hele barnegruppa hvor vi i samarbeid med barna

henger opp kort med bilde som illustrerer dagens innhold i barnehagen på en tavle. Dette er med på at barna i forkant blir kjent med ulike overganger som kommer i løpet av dagen. Vi jobber kontinuerlig for at en overgang fra en aktivitet til en annen skal oppleves som trygt og forutsigbart for barnet.

Overgang mellom barnehage og skole:

I overgangen mellom barnehagen og skolen skal barnehagen i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at hvert enkelt barn opplever en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt SFO. Vi skal legge til rette for at de eldste barna, barn med særskilte behov og minoritetsspråklige barn får med seg varierte erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan være med på å gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. I samtykke med barnets foresatte utveksler vi informasjon om enkeltbarn med skolen og vi gjør avtaler og gjennomfører skolebesøk.

7. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET:

Planlegging:

Planlegging i barnehagen skal bidra til kontinuitet og progresjon både for personalgruppa, for enkeltbarn og for barnegruppa som helhet. Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten. Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på nyere forskning om barn, på regelmessige observasjoner, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Hvordan?

Vi utarbeider en årsplan, som er et arbeidsredskap for personalet, og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. I tillegg har vi planer for kortere og lengre tidsrom som månedsplaner, planer for enkeltbarn, og de ulike barnegruppene.

Vurdering:

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring.

Hvordan?

Vi vurderer arbeidet vårt ved hvert personalmøte. Vi jobber kontinuerlig med pedagogisk dokumentasjon. Dette arbeidet gjøres skriftlig og blir brukt som grunnlag til utarbeidelse av ny årsplan.

Dokumentasjon:

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og om hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Hvordan?

Vi utarbeider en årsplan som er bygd opp med en egen dokumentasjonsdel for hver måned gjennom året.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte:

Barnehagen skal til enhver tid tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte tidlig får den sosiale, pedagogiske og/ eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.

Hvordan?

Vi jobber aktivt for å ha en inkluderende pedagogikk gjennom å være til stede, tilrettelegge og observere barna ut i fra deres behov og forutsetninger.

8. BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER:

Arbeidsmåtene vi benytter i barnehagen skal være varierte for å på best mulig måte kunne ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning, og dermed gi alle barn mulighet for medvirkning. Arbeidsmåtene vi bruker skal skape variasjon og det skal tilpasses hvert enkelt barn, barnegruppa og lokalmiljøet. Hvilke arbeidsmåter vi velger å bruke, og hvordan vi tenker progresjon kommer til syne i oversikten over hver måned som blir presentert under.

Barnehagens digitale praksis:

Personalet skal bruke ulike digitale verktøy sammen med barna for å utvikle barnas lek, kreativitet og læring. Vi skal være aktive sammen med barna når vi bruker verktøy som IPAD, PC, Activboard og kamera. Bruk av digitale verktøy skal være en av mange arbeidsmåter i barnehagen og vi som voksne skal alltid utøve digital dømmekraft når vi jobber med denne arbeidsmåte. Dette kan gjøres gjennom ulike spill og apper på IPAD/PC, tegne og utforske på Activboarden. Ved å ha barna med i hele prosessen ved bruk av denne

arbeidsmåten, mener vi at «gjennom å gjøre sammen» og «samtale rundt det» er vi med på å utvikle begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

BARNEHAGES FIRE SATSNINGSOMRÅDER:

Bakkebygrenda barnehage har valgt ut fire satsningsområder for dette barnehageåret. Disse fire områdene kommer vi til å jobbe med gjennom hele barnehageåret, uavhengig av tema. Vi kommer til å dele inn barnegruppa etter alder, og jobbe med disse områdene på ulike måter.

1. ART - kunsten å takle livet

ART er et strukturert pedagogisk program som har vist seg å være et effektivt redskap i forebygging, reduksjon og erstatning av aggressiv ungdom i alderen 12- 20 år. Programmet har blitt utviklet i over 15 år. Man fant videre ut at dette programmet passet til alle og er innført i flere skoler. I senere tid er programmet blitt tilpasset barn i barnehage og har vist seg å være svært effektivt. Barna lærer seg å sette ord på følelser, løse konflikter, motta og gi ros, utvikle språket og ikke minst å ta valg i vanskelige situasjoner. ART er et gruppefokusert program som anvendes sammen med barnegrupper på 4 - 8 barn, under ledelse av to lærere som opptrer som trenere for barna. Barna er 80 % medvirkende i treningen. Treningen går ut på blant annet rollespill hvor de voksne først modellerer og deretter barna. Vi spiller rollespill som er tatt ut fra dagligdagse situasjoner i barnehagen. Vi gir også barna forskjellige dilemmaer der de skal trene på å ta valg og se løsninger i ulike situasjoner.

ART står for: Aggression replacement training. Oversatt betyr dette:

- Sosial ferdighetstrening
- Sinnekontrolltrening

- Moralsk resonneringstrening

Grunnen til at vi velger også i år å jobbe med ART er fordi vi ser svært positive effekter av denne måten å jobbe på. De største barna jobber kontinuerlig med ART i liten gruppe gjennom hele året. Vi ønsker også at ART pedagogikken skal være en naturlig del i barnehagehverdagen, slik at alle barna får kjennskap til ART. Hver dag kommer vi også til å ta opp i samlingsstund ulike sosiale ferdigheter i ART. Hver fredag blir den sosiale ferdigheten rollespilt i samlingsstund. ART er et satsningsområde for Larvik kommune både i skole og barnehage, vi ønsker derfor å kunne være med i denne prosessen og kunne markedsføre oss som en barnehage som satser på ART. Larvik kommune er den største kommunen i Norge som satser på ART.

Mål:

- Barna skal være deltagende og medvirkende
- Barna skal lære å ta i bruk de ulike ferdighetene i hverdagen
- Få til et godt foreldresamarbeid

2. Matematikk:

Grunnen til at vi velger å ha dette er fordi matematikk er et svært viktig verktøy for å utvikle seg som menneske og for å kunne forstå mye i dagens samfunn. Matematikk er et vidt begrep, og kan for noen høres litt skummelt ut, vi ønsker å gjøre matematikk morsomt og forståelig. Vi ønsker å kunne være med på å sette i gang noen prosesser hos barna, slik at de bl.a. blir bedre rustet til og resonere seg frem til ulike løsninger, samt tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper.

Mål:

- Barna skal oppleve glede ved å utforske og leke med tall, former, mønster og matematiske begreper.
- Barna skal få en forståelse av ulike størrelser, mengder, mål og vekt.
- Barna skal få oppleve og erfare at bruk av matematikk og matematiske begreper er en naturlig del av vår barnehagehverdag.

3. Fysisk aktivitet:

Vi har valgt å ha fysisk aktivitet som et eget satsningsområde for Bakkebygrenda barnehage fordi vi mener det er svært viktig at barna tidlig blir stimulert på dette området. Regelmessig og variert fysisk aktivitet er viktig for barn og unges helse. Vi ønsker å ha aktiviteter som gjør at alle barna får utfordringer på sitt nivå, slik at de hele tiden utvikler seg. Vi vil legge til rette for at barna får prøve seg på ulike aktiviteter, og aktiviteter som gjør at de må utfordre egne grenser. Barn er naturlig aktive gjennom leken, og vi ønsker å benytte barnas naturlige bevegelsesglede til å introdusere dem for nye erfaringer, opplevelser og aktiviteter som de kan ta med seg videre inn i leken.

Barna får mulighet til å oppleve glede, trivsel og mestring når de er fysisk aktive. Barnehagen har et flott inne- og utemiljø som oppmuntrer barna til fysisk aktivitet. Aktiviteter som vi bl.a. tar i bruk er ski, skøyter, dans og tur i skog og mark. Vi vil i tillegg ha tilrettelagt fysisk aktivitet hver dag i barnehagen.

Mål:

- Barna skal oppleve glede og mestring i grov - og fin motoriske aktiviteter
- Barna skal bli glad i og synes det er gøy å bruke kroppen, og de skal få kjennskap til hvordan kroppen fungerer.
- Oppleve glede ved musikk, sang og rytme.

4. Språk og kommunikasjon:

Språk og kommunikasjon er valgt som satsningsområde fordi det å mestre språket er et svært viktig verktøy for å utvikle seg som menneske. Å kunne kommunisere med andre vil ha stor betydning for å etablere vennskap og invitere til lek, og det vil påvirke hvordan barnet oppfatter seg selv. Et barn som vokser opp i et miljø som preges av anerkjennende kommunikasjon vil ha den beste forutsetningen for å utvikle et godt selvilde. Vi ønsker å gjøre barna bevisste på språket sitt, på hvordan de bruker stemmen og kroppen sin, hvordan man lytter til hverandre og hvordan man bruker språket for å gjøre seg forstått og forstå andre. Vi vil at barna

skal få erfare at det er flere måter å kommunisere og bruke språket sitt på. Vi vet at språk er mye mer enn bare det verbale, og vi ønsker å stimulere barna til å benytte alle former for språk og kommunikasjon.

Mål:

- **1-2 år:** Oppleve mestring og glede i møte med språkverden. Få oppleve glede ved å leke med og undre seg over språket gjennom dialog, samtaler, sang, fortellinger, bøker, rim og regler.
- **3- 4 år:** Barna skal sammen med voksne lære seg å lytte, iaktta, resonere, formidle egne meninger, gjøre seg forstått og stimuleres til kreativ tekning, fantasi og nysgjerrighet.
- **5-6 år:** Barna skal få kjennskap til lekeskriving og dermed få innsikt i sammenheng mellom skrifttegn og tale.

Barnehagens ukesrytme:

DAG	HVA GJØR VI?
Mandag	Samlingsstund + en sosial ferdighet i art/fysisk aktivitet + tema
Tirsdag	Samlingsstund + en sosial ferdighet i art/fysisk aktivitet + aktivitetsgrupper/artgruppe
Onsdag	Samlingsstund + en sosial ferdighet i art + turdag
Torsdag	Samlingsstund + en sosial ferdighet i art/ fysisk aktivitet + tema
Fredag	Samlingsstund + rollespill i art/fysisk aktivitet + ART -gruppe

Etter jul vil vi begynne med 5 års skole for de barna som skal begynne på skolen til høsten. I år er dette 5 barn.

En dag i uken vil disse barna ha "skole" på ca. en times varighet. Tidligere erfaring viser at dette er både viktig, lærerikt og morsomt for barna.

AUGUST: BLI KJENT, TRYGG PÅ HVERANDRE OG BARNEHAGEN SINE RUTINER

Mål:

- Bli kjent med hverandre, oss voksne og barnehagen, slik at de blir trygge i hverdagen (alle)
- Lære å respektere hverandre for den vi er, og vise omsorg for hverandre (alle)
- Bli trygge på de faste rutinene som vi har i barnehagen (alle)
- Oppleve fellesskap (alle)

Aktivitet: Busstur til Stavern for 2012 barn

FOKUSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
<u>ART:</u> 1-3 år: sft (hilse, adjø) 3-4 år: sft (invitere til lek) 5-6 år: sft (invitere til lek, ta valg) <u>Matematikk:</u> 1-3 år: Telle 1-5 3-4 år: Tall/telle 1- 10 5-6 år: Tall /telle 1-20 <u>Fysisk aktivitet:</u> 1-3 år: Bevege seg i ulendt terreng 3-4 år: Lek med ball 5-6 år: Lek med ball <u>Språk og kommunikasjon:</u> 1-3 år: Uttrykke sine ønsker/behov 3-4 år: Uttrykke sine ønsker/behov verbalt 5-6 år: Utrykke seg verbalt	F. 2016: Lære navna på hverandre, lek, synger, bli trygg på barna og oss voksne. Bli kjent og trygg med bhg - hverdagen sine faste rutiner: trygge og gode bleiestunder, trygge og gode sovestunder, koselige og gode bordvaner. F. 2015: Lære navna på hverandre, lek, tegner og maler, turer, bli trygg på barna og oss voksne. Bli kjent og trygg med bhg - hverdagen sine faste rutiner: trygge og gode bleiestunder/ do - potte trening, trygge og gode sovestunder, koselige og gode bordvaner, se i bøker. F. 2014 - 2013: Lære navna på hverandre, navnsanger, lek og gode opplevelser, tegner og maler, spill, turer, bli trygg på barna og oss voksne, bli kjent og trygg med bhg - hverdagen sine faste rutiner, gode bordvaner, lese og se i bøker. F. 2012: Lære navna på hverandre, navnsanger, lek, tegner og maler, spill, turer, bli trygg på barna og oss voksne, bli kjent og trygg med bhg- hverdagen sine faste rutiner, gode bordvaner, leser og ser i bøker. Lære seg å vise omsorg og ansvar gjennom å være faddere for de yngre barna.	• Tekst til bilde • Navnplakater • Tegninger • Velkommen til oss plakat med bilder av barna og de voksne Personalet: PD - praksisfortelling

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
31		1.	2.	3.	4.	5.	6.
32	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
33	14.	15.	16.	17.	18. Planleggingsdag i barnehagen Bhg er stengt	19.	20.
34	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27. Herman 5 år
35	28.	29.	30.	31.			

SEPTEMBER: MEG SELV, FAMILIEN MIN, SAMHOLD OG VENNSKAP

Mål:

Utvikle og styrke egen identitet, tilhørighet og oppleve vennskap og dens gleder (alle)

- Få en realistisk og positiv holdning til seg selv og andre (alle)
- Vise frem og være stolt av seg og sin familie gjennom kommunikasjon med andre (alle)
- Oppleve fellesskap (alle)

Aktiviteter: Foreldrekafe- alle barn, søsken og foreldre er hjertelige velkommen på kaffe og kaker i barnehagen.

Vi går på tur i nærområdet og se hvor noen av barna som er født i 2012, 2013 og 2014 bor.

SATSNINGSOMRÅDENE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (hilse, adjø,) 3-4 år: sft (delta i lek) 5-6 år: sft (inkludering, sosialt samspill) Matematikk: 1-3 år: Telle 1-5 3-4 år: Telle 1-20 5-6 år: Telle/tall 10-20-30 + +100) Fysisk aktivitet: 1-3 år: Bevege seg i ulendt terreng 3-4 år: Sykling 5-6 år: Fotball Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Kjenne igjen navnet sitt, andre barn og oss voksne i barnehagen 3-4 år: Bli kjent m/et utvalg sanger/regler 5-6 år: Et utvalg sanger/regler	F. 2016: Se på bilder og kommunisere om familiene, lage håndavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, leker, tegne/male, sanseleker, få kjennskap til ulike kroppsdelar, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser. F. 2015: Snakke om familiene ved hjelp av bilder, lage fotavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, lek, male/tegne, turer, rollespill, lek med plastelina, få kjennskap til ulike kroppsdelar, sanseleker, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser F. 2014 – 2013: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegner/maler, lage figurer, turer, synge vennskaps-sanger, rollespill, lek med plastelina, bli kjent med ulike kroppsdelar og et utvalg indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet F. 2012: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegne/maler, lage figurer, turer, synger vennskaps-sanger, lek, rollespill, lage fotomontasje av familien, bli kjent med ulike kroppsdelar og indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet, tegne seg selv i helfigur.	• Bilder og tekst • Veggplakater • Tegninger • Figurer • Trete på døra • Flagg • Kart • Håndavtrykk/fotavtrykk • «meg selv bilde» • Fotomontasje Personalet: PD - praksisfortellinger

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
35					1.	2.	3.
36	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
37	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
38	18.	19. Vilma 3 år	20.	21.	22.	23.	24.
39	25.	26.	27.	28.	29.	30.	

OKTOBER: MEG SELV og FAMILIEN MIN, SAMHOLD OG VENNSKAP

Mål:

- Bli kjent, utvikle og få et godt forhold til egen kropp (alle)
- Få kjennskap til og erfaring med å bruke sansene og følelsene sine (alle)
- Oppleve glede ved kroppslige bevegelser og mestring (alle)
- Få en begynnende kunnskap og erfaring om hvordan kroppen fungerer (3- 6 år)

Aktiviteter: Tur til Pi - parken for 2011 barna

SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (lære og uttrykke følelser) 3-4 år: sft (gjenkjenne egne og andres følelser) 5-6 år: sft (gjenkjenne egne og andres følelser) Matematikk: 1-3 år: Størrelser (liten/stor) 3-4 år: Størrelser(liten/mellom/stor) 5-6 år: Størrelser Fysisk aktivitet: 1-3 år: Lek med ball 3-4 år: Friidrett 5-6 år: Friidrett Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Lytte til lyder i språket 3-4 år: Klappe stavelser i navnet sitt 5-6 år: Klappe stavelser i et utvalg ord	F. 2016: Se på bilder og kommunisere om familiene, lage håndavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, leker, tegne/male, sanseleker, få kjennskap til ulike kroppsdelar, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser. F. 2015: Snakk om familiene ved hjelp av bilder, lage fotavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, lek, male/tegne, turer, rollespill, lek med plastelina, få kjennskap til ulike kroppsdelar, sanseleker, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser F. 2014 - 2013: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegner/maler, lage figurer, turer, synge vennskaps-sanger, rollespill, lek med plastelina, bli kjent med ulike kroppsdelar og et utvalg indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet F. 2012: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegne/maler, lage figurer, turer, synger vennskaps-sanger, lek, rollespill, lage fotomontasje av familien, bli kjent med ulike kroppsdelar og indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet, tegne seg selv i helfigur.	• Bilder med tekst • Veggplakater • Tegninger • Lage faktaplakater • Håndavtrykk • Lage «mennesker» av plastelina Personalet: PD - praksisfortelling

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
39							1.
40	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8. Aria 4 år
41	9.	10. Mathea 1 år	11.	12.	13.	14.	15.
42	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
43	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
44	30.	31.					

NOVEMBER: MEG SELV, FAMILIEN MIN, SAMHOLD OG VENNSKAP

Mål:

- Bli kjent, utvikle og få et godt forhold til egen kropp (alle)
- Få kjennskap til og erfaring med å bruke sansene og følelsene sine (alle)
- Glede ved kroppslige bevegelser og mestring (alle)
- Få kunnskap og erfaring om hvordan kroppen fungerer (3- 6 år)

Aktiviteter:

- Tur til Bølgen - kino
- Høstsupper m/underholdning - vi lager suppe, dere foreldre er velkomne til å spise.

FOKUSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (takke) 3-4 år: sft (godta et nei) 5-6 år: sft (godta et nei og takle at noen er uenige) Matematikk: 1-3 år: Tung/lett 3-4 år: Mengde og vekt 5-6 år: Mengde og vekt Fysisk aktivitet: 1-3 år: Bevegelse til musikk 3-4 år: Dans 5-6 år: Dans Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Få erfaring med å sortere 3-4 år: Kjennskap til å sortere ting i kategorier 5-6 år: Sortere ting i kategorier	F. 2016: Se på bilder og kommunisere om familiene, lage håndavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, leker, tegne/male, sanseleker, få kjennskap til ulike kroppsdelene, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser. F. 2015: Snakke om familiene ved hjelp av bilder, lage fotavtrykk, synger, se og snakke fra bildebøker, lek, male/tegne, turer, rollespill, lek med plastelina, få kjennskap til ulike kroppsdelene, sanseleker, «leke» - og få kjennskap til ulike følelser F. 2014 - 2013: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegner/maler, lage figurer, turer, synge vennskaps-sanger, rollespill, lek med plastelina, bli kjent med ulike kroppsdelene og et utvalg indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet F. 2012: Snakke om familiene, jobbe med at alle er vi ulike og unike, jobbe med fellesskap og vennskap, tegne/maler, lage figurer, turer, synger vennskaps-sanger, lek, rollespill, lage fotomontasje av familien, bli kjent med ulike kroppsdelene og indre organer, sanseleker, snakke om ulike følelser, få kjennskap til hva som er bra/ikke bra for tennene, tannpuss, bruke IKT i arbeidet, tegne seg selv i helfigur.	• Bilder med tekst • Veggplakater • Tegninger • Faktaplakater • Håndavtrykk • Mennesker i plastelina Personalet: PD - praksisfortellinger

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
44			1.	2.	3.	4.	5.
45	6.	7.	8. Mio 1 år	9.	10.	11.	12.
46	13. Fride 2 år	14.	15.	16.	17. Planleggingsdag i barnehagen Bhg er stengt?	18	19. Oskar 5 år
47	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
48	27.	28.	29.	30.			

DESEMBER: JUL

Mål:

- Få kjennskap til norske juletradisjoner. (alle)
- Oppleve glede ved å gjøre ulike juleforberedelser (alle)
- Bli kjent med nissen (alle)

Aktiviteter:

- Lucia: De eldste (barna f.2012, 2013 og 2014) går Lucia på Larvik sykehus, de yngste går i barnehagen
- Nissemarsj: Arrangement i regi av SU

FOKUSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (dele med andre) 3-4 år: sft (dele med andre) 5-6 år: sft (dele med andre) Matematikk: 1-3 år: Lek med mønster 3-4 år: Mønster, tall 1-24 5-6 år: Mønster, tall 1-24 Fysisk aktivitet: 1-3 år: Ulike grovmotoriske aktiviteter 3-4 år: Ski 5-6 år: Ski Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Regler 3-4 år: Regler og rim 5-6 år: Få en god forståelse av rim	• Adventsstund • Snakker om ulike juletradisjoner • Synger julesanger • Hører på julesanger • Leser julefortellinger • Lager pynt og julegaver • Lager og sender julekort • Baker kaker • Har en form for julekalender • - «nissestreker»	• Bilder og tekst • Julegaver • Pynt i barnehagen • Julekort Personalet: PD - bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
48					1.	2. Neo 2 år	3.
49	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
50	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
51	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24. Julaften
52	25. 1.juledag	26. 2.juledag	27.	28.	29.	30.	31. Nyttårsaften

JANUAR: ULIKE YRKESGRUPPER

Mål:

- Leke/ få kjennskap til ulike yrkesgrupper
- Bli tryggere på møtet med ulike typer yrkesgrupper

Aktiviteter: Vi håper snøen holder seg, slik at vi kan få gjennomført en ski/akedag. Dette blir et arrangement på dagtid.

SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (interesse for andre barns lek) 3-4 år: sft (delta i rollelek) 5-6 år: sinnekontrolltrening Matematikk: 1-3 år: Former - sirkel og firkant (puttekasser) 3-4 år: Former - firkant, sirkel, trekant 5-6 år: Former og matematiske begreper Fysisk aktivitet: 1-3 år: Ulike grovmotoriske aktiviteter 3-4 år: Ski 5-6 år: Ski/skøyter Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Bruke bildebøker 3-4 år: Fargenavn 5-6 år: Stille spørsmål (hvordan og hvorfor)	F. 2016: Leke med «rollene» ulike yrkesgrupper, synge, se i bildebøker, tegne/male, inviterer en yrkesgruppe til barnehagen F. 2015: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen F. 2014 - 2013: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen, dra på besøk til en arbeidsplass, rim og regler, lage vår egen «yrkesdag» i barnehagen F. 2012: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen, dra på besøk til en arbeidsplass, rim og regler, lage vår egen «yrkesdag» i barnehagen, lage ukas smak, dra på biblioteket, bruke ulike digitale verktøy for å lære mer om ulike yrkesgrupper	• Bilder med tekst • Faktaplakater • Tegninger • «yrkesdagen» Personalet: PD - bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
1	1. 1.nyttårsdag	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
3	15. Linda 2 år	16.	17.	18.	19.	20.	21.
4	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
5	29.	30.	31.				

FEBRUAR: ULIKE YRKESGRUPPER

Mål:

- Få kjennskap til et utvalg yrkesgrupper
- Få en forståelse for at alle yrker er like viktig
- Bli tryggere på møtet med ulike typer yrkesgrupper

Aktiviteter: Karneval rett før fastelavn arrangerer vi kostymefest med egen karnevals-meny, og vi leker "katta ut av sekken"

SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
<u>ART:</u> 1-3 år: sft (lytte) 3-4 år: sft (lytte og løse et problem) 5-6 år: sinnekontrolltrening <u>Matematikk:</u> 1-3 år: Former - firkant og sirkel 3-4 år: Former 5-6 år: Former og matematiske begreper <u>Fysisk aktivitet:</u> 1-3 år: Ulike grovmotoriske aktiviteter 3-4 år: Ulike grovmotoriske aktiviteter 5-6 år: Svømming? <u>Språk og kommunikasjon:</u> 1-3 år: Peke ut et utvalg gjenstander 3-4 år: Få kjennskap til preposisjoner 5-6 år: Fortelle og forklare	F. 2016: Leke med «rollene» ulike yrkesgrupper, synge, se i bildebøker, tegne/male, inviterer en yrkesgruppe til barnehagen F. 2015: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen F. 2014 – 2013: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen, dra på besøk til en arbeidsplass, rim og regler, lage vår egen «yrkesdag» i barnehagen F. 2012: Bli kjent med et utvalg yrkesgrupper, se i bildebøker, tegne/male, rollelek, turer, invitere en yrkesgruppe til barnehagen, dra på besøk til en arbeidsplass, rim og regler, lage vår egen «yrkesdag» i barnehagen, lage ukas smak, dra på biblioteket, bruke ulike digitale verktøy for å lære mer om ulike yrkesgrupper	• Bilder med tekst • Faktaplakater • Tegninger • «yrkesdagen» Personalet: PD - bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
5				1.	2. Theodor 6 år	3.	4. Anna 4 år
6	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
7	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
8	19. Fatima 4 år	20.	21.	22.	23.	24.	25.
9	26.	27.	28.				

MARS: PÅSKE

Mål:

- Få kjennskap til ulike påsketradisjoner
- Oppleve glede ved å gjøre ulike påskeforberedelser
- Bli kjent med påkeharen

Aktiviteter: Påskefrokost – fredag før palmesøndag spiser barn, foreldre og personalet frokost sammen i barnehagen.

Tur til Stavern for å se Påskeutstillingen 2011 og 2012 barn

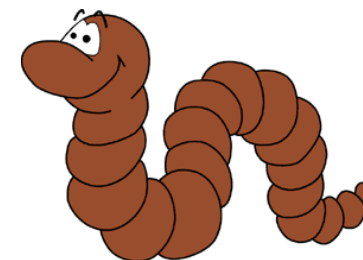
SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
<u>ART:</u> 1-3 år: sft (hjelp til) 3-4 år: sft (hjelp til) 5-6 år: sinnekontrolltrening <u>Matematikk:</u> 1-3 år: Plassering 3-4 år: Plassering 5-6 år: Plassering og orientering <u>Fysisk aktivitet:</u> 1-3 år: Balanse 3-4 år: Balanse 5-6 år: Svømming? <u>Språk og kommunikasjon:</u> 1-3 år: Peke ut et utvalg gjenstander 3-4 år: Bruk av IKT for å finne ut mer om tema 5-6 år: Bruk av IKT for å finne ut mer om tema.	• Høre på musikk • Se i bildebøker • Synge • Tegne og male • Lage påskepynt • Så karse • Høre på påskefortellinger • Gå turer • Høre om påkeharen	• Tegninger • Påskepynt • Bilder med tekst • Faktaplakat fra barnemunn • Film • Påskefrokost med pynt • Pynt til utstillinga i Stavern Personalet: PD - bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
9				1.	2.	3.	4.
10	5.	6.	7. Edward 4 år	8.	9.	10.	11.
11	12.	13. Leander 3 år	14.	15.	16.	17.	18.
12	19.	20. Tobias 2 år	21.	22.	23.	24.	25.
13	26. Alfred Johannes 4 år	27.	28. Bhg stengt	29. Skjærtorsdag	30. Langfredag	31. Påskeaften	

APRIL: UNDRING OG UTFORSKING I-OG OM NATUREN

Mål:

- Oppleve glede ved å utforske og undre seg
- Få respekt for alt som lever i naturen
- Bli kjent i nærområdet
- Få kjennskap til et utvalg planter og dyr som vi finner ute i naturen

SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (be om hjelp) 3-4 år: sft (hjelp andre) 5-6 år: Moralsk resonnementstrening Matematikk: 1-3 år: Størrelser (liten/stor) 3-4 år: Størrelser 5-6 år: Størrelser Fysisk aktivitet: 1-3 år: Kaste/sparke stor ball 3-4 år: Kaste/sparke ball 5-6 år: Kaste/sparke ball Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Kjennskap til pronomen 3-4 år: Bruk av IKT for å finne ut mer om tema 5-6 år: Bruk av IKT for å finne ut mer om tema	F. 2016: Tilbringer mye av tiden ute, gå på tur, plukke blomster, se på småkryp, bevege oss i ulendt terreng, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2015: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster, ser på småkryp, lærer oss navnet på et utvalg blomster og småkryp, spikker, lytter til fuglelyder, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2014- 2013: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, ulike eksperiment inne og ute, lytte til ulike lyder i naturen, lek med vann, bli kjent med ulike dyr i naturen F. 2012: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, lytter til fuglelyder, lager og spiser mat ute, klatrer i fjell, øve på å slå opp telt, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute, bli kjent med ulike dyr i naturen, lytte til ulike lyder i naturen, bli kjent med ulike værphenomener	• Tekst og bilde • Faktaplakater • Tegninger • Bilder/film Personalet: PD - praksisfortelling og bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
13							1.
14	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
15	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
16	16.	17.	18. Mattis 3 år	19.	20.	21.	22.
17	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.
18	30.						

MAI: UNDRING OG UTFORSKING I NATUREN

Mål:

- Oppleve glede og undring ved å være ute i naturen (alle)
- Få respekt for alt som lever i naturen (alle)
- Bli kjent i nærområdet (alle)
- Få kjennskap til et utvalg planter og dyr som lever i naturen (3- 6 år)

Aktiviteter:

- Søppelaksjon: hver vår har vi en søppelaksjon der vi rydder i og utenfor barnehager.
- 17.mai feiring: vi synger på Furuheim for barna f. 2014 - 2012
- Togtur til Tønsberg for barna f. 2012

SATSINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: 1-3 år: sft (velge) 3-4 år: mrt (å ta et valg) 5-6 år: mrt (ta et valg/stå for det) Matematikk: 1-3 år: Mål 3-4 år: Mål/lengde 5-6 år: Mål/lengde Fysisk aktivitet: 1-3 år: Øve på å sykle 3-4 år: Sykling 5-6 år: Klatring Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Bruke språket sitt 3-4 år: Nektende setninger 5-6 år: Få forståelse for gradbøying av adjektiv	F. 2016: Tilbringer mye av tiden ute, gå på tur, plukke blomster, se på småkryp, bevege oss i ulendt terreng, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2015: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster, ser på småkryp, lærer oss navnet på et utvalg blomster og småkryp, spikker, lytter til fuglelyder, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2014- 2013: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, ulike eksperiment inne og ute, lytte til ulike lyder i naturen, lek med vann, bli kjent med ulike dyr i naturen F. 2012: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, lytter til fuglelyder, lager og spiser mat ute, klatrer i fjell, øve på å slå opp telt, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute, bli kjent med ulike dyr i naturen, lytte til ulike lyder i naturen, bli kjent med ulike værfenomener	• Tekst og bilde • Faktaplakater • Tegninger • Bilder/film Personalet: PD - praksisfortelling og bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
18		1.	2.	3. Linn 2 år Lana 2 år	4.	5.	6.
19	7.	8.	9. Markus 6 år	10. Kristi himmelfartsdag	11. Plan.dag Bhg stengt	12.	13.
20	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
21	21. 2.pinsedag	22.	23.	24.	25.	26.	27.
22	28.	29.	30.	31.			

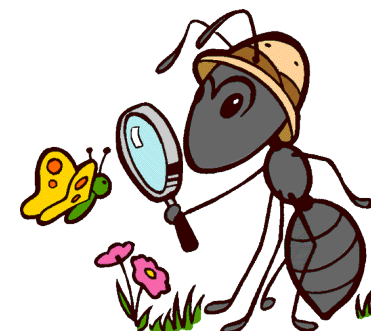
JUNI: UNDRING OG UTFORSKING I NATUREN

Mål:

- Oppleve glede og undring ved å være ute i naturen (alle)
- Få respekt for alt som lever i naturen (alle)
- Bli kjent i nærområdet (alle)
- Få kjennskap til et utvalg planter og dyr som lever i naturen (3- 6 år)

Aktiviteter:

- Avslutningstur for 5 års skolen: alle barna som skal begynne på skolen til høsten reiser på en liten tur.
- Overnatting i barnehagen: de mellomstore og store barna får tilbud om å sove i barnehagen ei natt
- Grillfest: foreldrene arrangerer grillfest i barnehagen
- Tur til Foldvik familiepark

SATSNINGSOMRÅDENE VÅRE	HVA GJØR VI?	DOKUMENTASJON
ART: Vi øver på det vi har erfart og lært Matematikk: 1-3 år: Lengde 3-4 år: Lengde og avstand 5-6 år: Lengde og avstand Fysisk aktivitet: 1-3 år: Øve på å sykle 3-4 år: Orientering 5-6 år: Orientering Språk og kommunikasjon: 1-3 år: Bruke språket sitt sammen med andre 3-4 år: Kommunisere med andre 5-6 år: Kommunisere med andre	F. 2016: Tilbringer mye av tiden ute, gå på tur, plukke blomster, se på småkryp, bevege oss i ulendt terreng, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2015: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster, ser på småkryp, lærer oss navnet på et utvalg blomster og småkryp, spikker, lytter til fuglelyder, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute. F. 2014- 2013: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, ulike eksperiment inne og ute, lytte til ulike lyder i naturen, lek med vann, bli kjent med ulike dyr i naturen F. 2012: Tilbringer mye av tiden ute, går på tur, plukker blomster og lærer oss navnet på et utvalg, ser på småkryp og lærer oss navnet på et utvalg, maler ute, spikker, lytter til fuglelyder, lager og spiser mat ute, klatrer i fjell, øve på å slå opp telt, lek med vann, ulike eksperimenter inne og ute, bli kjent med ulike dyr i naturen, lytte til ulike lyder i naturen, bli kjent med ulike værfenomener	• Tekst og bilde • Faktaplakater • Tegninger • Bilder/film Personalet: PD - praksisfortelling og bilde

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
22					1.	2.	3.
23	4.	5.	6.	7. Planleggingsdag Bhg stengt Oskar 2 år	8. Planleggingsdag Bhg stengt Alvilde 4 år	9.	10.
24	11.	12.	13. Vida 3 år	14.	15.	16. Basema 6 år	17.
25	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
26	25.	26. Aksel 4 år	27.	28.	29.	30.	

JULI: BARNEHAGEN ER STENGT I UKE 28, 29 OG 30

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LØRDAG	SØNDAG
26							1.
27	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
28	9. BHG stengt	10. BHG stengt	11. BHG stengt	12. BHG stengt	13. BHG stengt	14.	15.
29	16. BHG stengt	17. BHG stengt	18. BHG stengt	19. BHG stengt	20. BHG stengt	21.	22.
30	23. BHG stengt	24. BHG stengt	25. BHG stengt	26. BHG stengt	27. BHG stengt	28.	29.
31	30.	31.					

9. BARNEHAGENS SYV FAGOMRÅDER:

1. Kommunikasjon, språk og tekst:

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
- Anerkjennende, rolige og tilstedeværende voksne. Være på gulvet med barna, og gi barna tid til å uttrykke seg. - Vi bruker språket aktivt gjennom lek med hverandre, samhandling, ved matbordet, i garderoben og ved stell. - De voksne er bevisst på språket sitt. Vi snakker og kler handlingene med ord, og gjentar det barna sier med riktig ord og uttale. - Godt forberedte voksne. Vi synger sanger m/ og uten bevegelse, leker med ord, bruker konkrete når vi synger og forteller, bruker trommer og instrumenter. Gjentakelser er viktig.	- Invitere barna til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål. Bøker, spill, samtaler rundt matbordet, dramatisering. Lyttende voksne. - Være tilstede for barna, veilede dem når det er nødvendig. Rollespill, lære barna å ta imot og følge en beskjed, lytte til hverandre. - Språklig og aktive voksne. Sortere ting i kategorier med barna (dyr, farger, frukt, pålegg størrelser osv.). Lese bøker og snakke om det som blir lest. La barna gjenfortelle historier og opplevelser. - Leke med lyder, bruke instrumenter til sanger, rim og regler, fortellinger og eventyr. Spille ulike brettspill.	- Bruke aktivt samtale med barna, der vi voksne har tid til å lytte, lar barna undre seg og få stille spørsmål. - ART. Kunne sette ord på egne og andres følelser. Lære seg å ta ordet og gi uttrykk for sin mening. - Gjenfortelle en tekst, opplevelser og historier, de kan kunne bruke «late som om» språk i leken, sette ord på følelser, øve seg på å få oppmerksomhet og snakke i en gruppe. Kunne ta imot og følge en beskjed. - Klappe stavelsen i f.eks. navnet sitt, leke med språket (finne rimord, synonymer osv.), spille på rytmeinstrumenter til sanger, rim og regler. - Lese bøker og eventyr. Bli kjent med ulike

• Vi bruker f.eks. flanellograf, leker, bilder for å synliggjøre og konkretiserer eventyr, sanger og fortellinger. • De voksne er engasjerte gjennom å bruke variert toneleie og stemmebruk når de forteller. La barna få være delaktige. • Lese og se i billedbøker og pekebøker, tegne, bli kjent med bokstaven i navnet sitt, leke med lyder. Hva begynner på I f.eks. (is, Ingrid, ikke, osv.)	• Barn og voksne dramatiserer ulike eventyr og fortellinger sammen. • Vi bruker variert toneleie og stemmebruk. Vi lar de barna som ønsker, få være med. Vi leker og snakker om bøker og fortellinger gjennom f.eks. å bruke rollespill. • De lekeskriver, vi bruker store bokstaver til å vise hva ulike ord begynner med, syng alfabetsangen, tegne og lekeskrive.	eventyr og fortellinger gjennom rollespill og dramatisering. • Være delaktige i samlingsstund med høytlesning og sang. Kunne følge med i bøker som ikke har bilder, være med å gjenfortelle historier og opplevelser. Få bruket språket sitt til å forklare ting som har skjedd i ulike situasjoner. • Barna får bruke førskolemateriell til ulike ting, de kan kunne kjenne navnet sitt igjen skriftlig, og øve seg på å skrive det, lekeskrive, skrivedans.
--	--	---

2. Kropp, bevegelse, mat og helse:

Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å snase, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom å medvirke i mat - og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få en grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse,

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Bruke barnehagens fysiske rom ute og inne • Små turer • Utvikle kroppsbeherskelsen • Få kjennskap til å være ute til alle årstider • Begynnende kjennskap til et utvalg kroppsdelene og benevnelse av dem • Kunne uttrykke sine behov	• Tur dager • Utvikle god kroppsbeherskelse - gjennom varierte aktiviteter inne/ute • Mestres og opplever glede v/å være ute til alle årstider • Kan navn på de fleste kroppsdelene • Begynnende bevissthet på egen kropp • Kunne uttrykke sine behov verbalt • Utvikle gode rutiner for hygiene	• Tur dager • Mestres ulike grovmotoriske aktiviteter • Mestres godt å være på tur til alle årstider. • Utfordres på grovmotoriske aktiviteter • Bevisst på egen kropp • Kan navn på alle kroppsdelene • Begynne å forstå sammenhengen mellom årsak - virkning • Uttrykker sine behov verbalt på en positiv

• Oppleve rutiner rundt vask av hender • Få tilgang til et variert kosthold • Få mulighet til lek som er utfordrende i varierte omgivelser • Oppleve glede ved bruk av kroppen • Oppleve å bli møt på egne følelser • Kunne gi uttrykk for sine grenser • Få en forståelse av andres grenser - ved å kunne lese andres kroppsspråk • Få kjennskap til at et utvalg matvarer kommer fra et utvalg dyr, gjennom at de voksne benevner.	• Tilgang til et variert kosthold • Oppleve lek som utfordrere. • Få en begynnende forståelse av årsak - virkning • Oppleve glede og mestring i kroppslige aktiviteter • Kjenne igjen ulike typer følelser • Kunne gi uttrykk for sine egne grenser verbalt • Kunne lytte og forstå andres grenser • Få en begynnende forståelse for hvor et utvalg matvarer kommer fra • Få en begynnende forståelse av et utvalg matvarer i prosessen mat til måltid.	måte • Har gode rutiner for hygiene • Tilgang til et variert kosthold • Oppleve lek som utfordrere. • Få en forståelse av årsak - virkning, lære å mestre risikofylt lek. • Oppleve glede og mestring i varierte kroppslige aktiviteter • Kjenne igjen egne følelser, og lærer å håndtere dem. • Kunne uttrykke sine egne grenser verbalt • Kunne lytte og respektere andre sine grenser • Forstå hvor de ulike matvarene kommer fra • Få forståelse av veien fra mat til måltid - prosessen.
---	---	---

3. Kunst, kultur og kreativitet:

I arbeidet med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Rom for kropp og bevegelse, små barns kultur uttrykkes gjennom kroppen • Sanser, opplever og får kjennskap til ulike kunstformer; musikk,	• Rom for kropp og bevegelse, små barns kultur uttrykkes gjennom kroppen • Sanser, opplever og får kjennskap til ulike kunstformer; musikk, instrumenter,	• Forming, ta i bruk varierte formingsteknikker • Jobbe målrettet mot å ha et adekvat blyantgrep • Kjennskap til å blande og bruke

instrumenter, dans, bilder og bøker • Introdusere barna for ulike formingsmateriell og teknikker; male med pensel og fingre, tegne, modellere med plastelina • Ta i bruk enkle fortellinger som stimulerer fantasien: bli kjent med barnelitteratur • Bruke foto til å visualisere hverdagen for barna • Karneval/utkledningsdag • Gå i luciagog	dans, bilder og bøker • Introdusere barna for ulike formingsmateriell og teknikker; male med pensel og fingre, tegne, modellere med plastelina • Ta i bruk enkle fortellinger som stimulerer fantasien: bli kjent med barnelitteratur • Bruke foto til å visualisere hverdagen for barna • Karneval/utkledningsdag • Gå i luciagog	primærfargene i skapende arbeid • Musikk og visuelt språk, ha et kreativt forhold til musikk og tekst gjennom å skape egne sanger og fortellinger • Kjenne igjen følelsesuttrykk i musikk, drama og kunst • Lytte til eventyr og bøker for å stimulere fantasien • Rollelek og fantasilek • Dramatisering • Karneval/utkledningsdag • Bruk av digitale verktøy • Kultur i nærmiljøet, gi barna et forhold til kunst og kultur gjennom besøk på utstillinger og teater • Gå i luciagog
---	---	--

4. Natur, miljø og teknikk:

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal

legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Bli trygge på uteområdet i bhg og utvikle egen motorikk. Få positive sanseerfaringer ved å være i naturen. • Være ute, og få oppleve all slags vær, øve seg på å gå i ulendt terreng. Bruke nærområdet. • Leke med ulike materialer som vann, is, snø og sand. Hva skjer når vi graver noe ned? La barna få undre seg. • Rydde leker sammen med barna, la barna få være med å kaste søppel vi finner på bakken. • Vi finner og graver etter småkryp, ser på dem i forstørrelsesglass. • Vi bygger sandslott og vulkaner etc., vi leker med pinner og steiner, og det naturen har å by på, vi leker med dyr både inne og ute.	• Bli kjent med de ulike årstidene. Dra på lengre turer til ulike årstider, der de har med egen mat. • Her kan de få styrket fin- og grovmotoriske ferdigheter gjennom korte og lengre turer, klatring, spikking, graving, hinderløype, fotball, balansering, aking, osv. • Leke med ulike materiale vi finner i naturen. Bruke bøker og pc for å finne mer ut av det vi finner ute. Undring og utforskning. • Vi voksne må være gode miljøbevisste rollemodeller. • Lære å ta vare på blomster, planter og dyr, at alt dette også er liv. De kan bli introdusert og få være delaktige i kildesortering, og få vite hva de forskjellige er. • Vi finner småkryp ute, hører på fuglelyder, bruker bøker og PC aktivt for å finne ut	• Gå på turer i all slags vær, og bli kjent med de ulike årstidene. • Her kan de få styrket fin- og grovmotoriske ferdigheter gjennom korte og lengre turer, klatring, spikking, graving, hinderløype, fotball, balansering, aking, osv. • Få kunnskap om hva som flyter/ synker, varme/ kulde, leke med vann/is/ snø. Finn ulike materiale, utforsk det inne/ ute med PC og bøker etc. La barna få gjøre det med veiledning av voksne. • Lære å ta ansvar for naturen rundt seg. hjelpe til med å kaste søppel, hva vi kildesorterer og hvorfor, besøke miljøstasjon (Grinda), få kjennskap til gjenvinning og gjenbruk. Hva er f.eks. egentlig brusflasken laget av? • Vi finner småkryp ute, hører på fuglelyder, bruker bøker og PC aktivt for å finne ut enda mer om hva de spiser, hvor de bor, hvem

	enda mer om hva de spiser, hvor de bor osv. Her kommer også kategorisering inn. • Bygge ting i ulike materialer ute, eller ta med materialet inn. Leke og utforske med vann, så frø i bedet, vanne planter og busker, lære å spikke med kniv. • Få erfaring om seg selv, gjennom bøker, spill, samlinger.	spiser dem osv. Hva slags dyr har vi i vårt nærområde? Her kommer også kategorisering inn. • Bygge og lage ting av ulike materialer barna selv finner ute. La dem få ha redskaper tilgjengelig (hammer, spiker, kniv, sag osv.) så de selv kan velge.
5. <u>Antall, rom og form:</u> Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.		
0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Få delta på ulike matematiske forsøk • Få en gryende interesse for telling og tallord • Telle fingre og tær • 1,2,3 • Bruk av tellesanger og telleregler • Erfaring med størrelse og mål	• Delta på ulike matematiske forsøk. Undre seg over det som skjer • Interesse for telling og tallord, • Kjenner tallene 1-5, • Være med på praktiske oppgaver som innebærer telling i praksis • Kjennskap til størrelse og mål, enkle måleenheter, egen høyde, tung/lett, matlaging/kopp/drikke	• Delta på ulike matematiske forsøk. Undre seg over det som skjer, barna ordsetter det de opplever. • Få en gryende interesse for telling og tallord • Si telleramsen samtidig som de tilordner et tallord til hvert objekt • Få kjennskap til mengder og mengdetall • Kjennskap til måleenheter som liter, desiliter, meter, centimeter

• Stor/liten, tomt/fullt • Erfaring med rydding og sortering • Ting har sin faste plass og skal tilbake dit, med hjelp • Kjenne sin plass i garderoben og ved bordet • Er det plass til meg her tro? • Få erfaring med former, figurer, mønster og symmetri • Sirkler, firkanter og trekanten er synlige former på avdelingen • Konstruksjonslek. • Diverse byggemateriale, puttekasser, enkle puslespill	• Erfaring med rydding og sortering • Kan motta en beskjed og utføre ryddeoppdrag og vet hvor ting hører hjemme • Har oversikt over avdelingen og de andre barna i barnehagen • Begynnende oversikt over plasseringsord • Erfaring med former, figurer, mønster og symmetri, • Sirkler, firkanter og trekanten er synlige former på avdelingen • Utvide erfaringer med konstruksjonslek; Lego, Geomag, Kaplaklosser og puslespill med økt vanskelighetsgrad	• Tid/klokka, vekt/volum • Erfaring med rydding og sortering; barna rydder når de er ferdig med å leke, og de vet hvor ting hører hjemme • Kan sortere etter størrelse • Kan bruke og forstå plasseringsord • Ha avstand og retningsforståelse • Få en begynnende forståelse for kart • Erfaring med former, figurer, mønster og symmetri; utvide begrepene, • Kunne språksette og gjenkjenne symmetriske og geometriske mønstre • Variert erfaring med konstruksjonslek/brettspill, kortspill
---	---	--

6. Etikk, religion og filosofi:

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levested. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barna få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Møte alle barna med respekt for den de er, lydhøre voksne som setter ord på barnas opplevelser og følelser • Kjenne igjen følelser, undre seg over følelsesuttrykk • Empati, det å være god mot andre, og begrepene lei seg, glad og sint • Forhandle, dele og forholde seg til konfliktløsning og turtaking • Legge til rette for et godt samspill mellom barn/barn og barn/voksen • Oppleve glede i samvær og samspill med andre barn • Gi rom for den leken og samspillet som skjer gjennom blikk, mimikk og kropp og etter hvert begynnende verbalspråk • Vi er på gulvet sammen med barna, vi er gode rollemodeller • La barna bli kjent med tradisjoner.	• Respektere andre • Se egne og andres følelser og behov, hjelpe hverandre • Hevde seg selv og sine egne behov • Utvikle evnen til å løse konflikter • Øve på å lytte til hverandre • Utvikle evne til å stille spørsmål, resonere og undre seg • Rom for samspill • Tilrettelegge for gode samtaler og fortellinger • Øve på å vente på tur • Gi barna kjennskap til høytider som jul og påske og dens tradisjoner	• Arbeid med holdninger og respekt for hverandre • Kjenne til at alle mennesker er forskjellige og har forskjellige forutsetninger og vise respekt for det • Øve på å lytte til hverandre • Kunne sette seg inn i andres ståsted-vise empati • Ha klare forventninger om å bli sett, hørt og forstått av omgivelsene • Få en begynnende forståelse for den enkeltes rettigheter og likeverd • Respektere og akseptere mangfold • Øve på å vente på tur og stå til ansvar for egne handlinger • Gi barna kjennskap til høytider som jul og påske og dens tradisjoner

7. Nærmiljø og samfunn:

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familiesammensetninger er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

0 - 2 år	3 - 4 år	5 - 6 år
• Dra på tur i nærmiljøet • Bli kjent/trygg i barnehagens ute og inne områder/bli kjent med barnehagens rutiner • Delta i markering av høytider, fødselsdager og merkedager • Barna skal oppleve at de er verdifulle i fellesskapet • Få kjennskap til enkle trafikkregler	• Dra på tur i nærmiljøet, utforskning av samfunnet rundt oss • Bli kjent med tradisjoner • Være åpen for barnas medvirkning i hverdagen slik at de forstår at alle har en påvirkningskraft • Få kjennskap til at vi har trafikkregler	• Dra på tur i nærmiljøet • Blir kjent med og delta i samfunnet gjennom erfaringer og opplevelser i nærmiljøet • Bli kjent med tradisjoner • Likeverdighet mellom mennesker • Utvikle tillit til egen deltakelse og påvirkning av fellesskapet • Bli kjent med trafikkregler • Besøke skolen før skolestart